

Шевченко В.В.

к.е.н.,

доцент кафедри
фінансів, обліку

та оподаткування

Національний авіаційний університет, м. Київ.

РОЛЬ ВИЩИХ ОРГАНІВ АУДИТУ В ПОДОЛАННІ КОРУПЦІЇ

Анотація. Визначено концептуальні засади діяльності вищих органів аудиту в подоланні корупції з позиції міжнародних стандартів. Надано оцінку значущості Вищих органів аудиту в боротьбі з корупцією.

Ключові слова. Корупція, боротьба з корупцією, вищі органи аудиту, аудит, реформи, велика корупція, сталий розвиток.

Корупція це глобальне явище, одна з найнебезпечніших загроз сталого розвитку й миру для кожної країни світу.

Відповідно до доповіді про стан людського розвитку за 2019 рік, який публікуються Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН), будь-який прояв корупції розширює спектр негативних наслідків, впливаючи, серед іншого, на поділ влади та посилення безкарності [1].

До основних елементів, що сприяють проявам корупції можна віднести: бракування доброчесності; недосконалість законодавства; слабкі системи правопорядку та системи контролю та нагляду; бракування відповідальності перед громадянами; недостатня прозорість; бракування балансу повноважень між державними органами; низькі зарплати державних службовців тощо.

Відповідно до висновків наведених у спеціальному звіті «Зменшення масштабної корупції в Україні», підготовленого Європейським судом аудиторів (Рахунковою палатою), не дивлячись на те, що ЄС підтримував реформи для боротьби з корупцією та допоміг зменшити можливості корупції, велика корупція залишається ключовою проблемою в Україні. Судова реформа зазнає невдач, антикорупційні інституції знаходяться під загрозою, довіра до таких інституцій залишається низькою, а кількість вироків суду, винесених за результатами розгляду справ щодо великої корупції – малі. Олігархи та корисливі інтереси на всій території України є першопричиною корупції та основними перешкодами для верховенства права та економічного розвитку в країні [2].

Тому одним із найважливіших аспектів ролі вищого органу аудиту (ВОА) у боротьбі з корупцією, досягненні стабільного соціально-економічного розвитку, подоланні економічних криз, підвищенні ефективності надходження та використання державних фінансів, забезпеченні фінансової дисципліни та вдосконаленні бюджетної системи є діяльність, яку він проводить зі зміцнення державних інституцій, що є елементами національної системи доброчесності.

Згідно з GUID 5700 «Керівництво з аудиту запобігання корупції в державних установах», з огляду на те, що корупцію набагато краще попередити, ніж виявляти, боротьба БОА з корупцією має бути багатогранною [3]:

- включення питань виявлення корупції та протиправних дій у повсякденну аудиторську роботу БОА;
- підвищення обізнаності громадськості про корупцію та інші правопорушення через своєчасне та публічне оприлюднення результатів проведених аудитів БОА;
- удосконалення методів та інструментів боротьби з корупцією та іншими правопорушеннями;
- співробітництво з іншими інституціями в боротьбі з корупцією тощо,

Під час проведення аудитів, БОА мають аналізувати явища корупції (її виникнення, причини, сфери та механізми) та намагатися визначити шляхи зменшення свавілля в застосуванні законодавства, спрощення адміністративних процедур та усунення нерівного доступу до інформації. За допомогою щоденного аналізу порушень, виявлених під час проведення аудиту, та аналізу законодавства мусить намагатися визначити механізми, які можуть сприяти корупції.

Через реалізацію таких заходів БОА допомагає в зміцненні системи державного фінансового управління, усвідомлюючи, що постійна підзвітність в уряді створить превентивне середовище, яке не буде сприяти проявам корупції та іншим порушенням.

Отже, одним зі стратегічних завдань БОА є: сприяння сталому розвитку держави, боротьба з корупцією, поширення міжнародного досвіду в інституціональному становленні системи вищого державного фінансового контролю.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Human Development Report 2019. Офіційний сайт агентства Організації Об'єднаних Націй, що спеціалізується на питаннях розвитку (UNDP). URL: <http://report2019.archive.s3-website-us-east-1.amazonaws.com/>.

2. Special Report 23/2021: Reducing grand corruption in Ukraine (europa.eu). Офіційний сайт Європейського суду аудиторів (Рахункової палати) (European Court of Auditors). URL: https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr21_23/sr_fight-against-grand-corruption-in-ukraine_en.pdf.

3. The INTOSAI Guidance (GUID) 5270 «Guideline for the Audit of Corruption Prevention in Government Agencies». Офіційний сайт професійних стандартів та документів INTOSAI (The INTOSAI Framework of Professional Pronouncements). URL: <https://www.issai.org/pronouncements/guid-5270-guideline-for-the-audit-of-corruption-prevention/>.